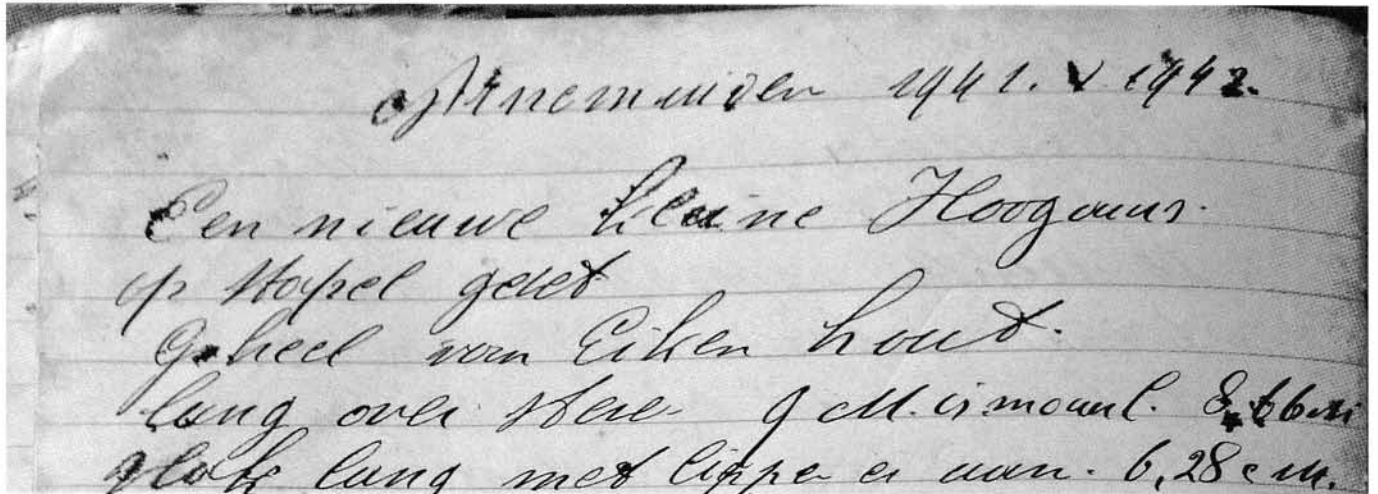

Hoe alles anders werd

Cees Droste

Verslag van de restauratie van *Het Seepaerdje*.

Het lijkt of je naar twee verschillende schepen kijkt als je deze twee foto's ziet. De linker foto is genomen in 1964 in Sloten, de rechter op de tentoonstelling Boot Düsseldorf in 2007.

Ons verhaal begint in 2014 als Peter Hamer mij erop attendeert dat er een klein hoogaarsje in een loods op bedrijventerrein Arnstein ligt te verkommeren en nog erger; wanneer er geen uitzicht is op restauratie zal het gesloopt moeten worden. Dit ondanks dat het in 2007 nog als trekpleister op Bootshow Düsseldorf had gestaan en er een comité met klinkeende namen zich gevormd had rondom het scheepje.

Peter zat met slopen in zijn maag en dat was de reden dat ik naar het hoogaarsje ging kijken. Er zijn dingen die je beter niet kan doen en dit was er een van. Wat ik daar aantrof was schrikken, wat een lelijk casco stond daar tussen allerlei rommel. Ik kon mij op dat moment wel voorstellen dat daar moeilijk liefhebbers voor te vinden waren.

Het bloed kruipt echter waar het niet gaan kan en de nieuwsgierigheid won het van mijn eerste indruk. Ik ben met enige moeite het casco, of van wat er nog van over was, ingekropen en daarmee begon de redding van het *Seepaerdje*.

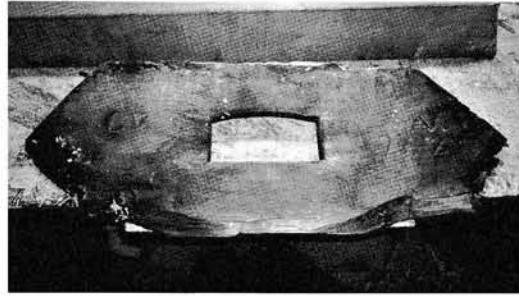
Waar vroeger de mastbank had gezeten ontdekte ik kepen in het restant van de oude spanten. Deze wezen erop dat daar een mastbank ter hoogte van de dolboom had gezeten en

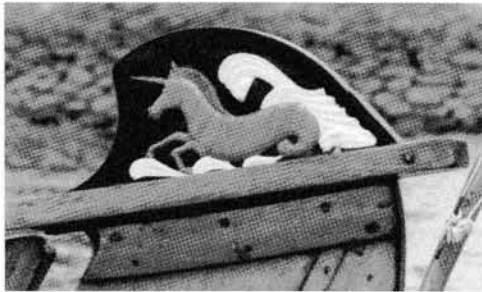

Chris Visser

Nol (Arnold) Visser

dat wijst erop dat het scheepje als open hoogaars op stapel was gezet. Dit werd ook nog eens bevestigd door de zware spanten in het achterschip die aangaven dat daar een zware doft gezeten had.

Het was duidelijk dat dit hoogaarsje niet als een jacht was opgezet maar als open werkscheepje. Nu werd het interessant.

Peter was ondertussen in de historie gedoken en ook daar vielen bestaande feiten om.

Het *Seepaerdje* bleek niet in 1937 bij scheepswerf Meerman te zijn gebouwd, maar bij deze werf in de oorlogsjaren 1941/1942 gebouwd te zijn op de hoop (eigen risico). Nog tijdens de bouw werd het scheepje verkocht aan werf De Ster in Kortenhoeve. Aan Meerman werd de opdracht gegeven er een kajuit op te plaatsen.

Ook kwamen tijdens de restauratie de namen te voorschijn van de scheepstimmerlieden die aan het scheepje gebouwd hadden, zij werkten in die jaren bij Meerman. Het gaat om de gebroeders Visser uit Noord Holland die in die oorlogsjaren waarschijnlijk uitgeweken waren naar Zeeland. Later hadden zij een scheepswerf in Vlissingen; de Zeehondenwerf. (zie ook Consent 2020: Van Kajuit tot Kempenaar).

Al met al raakte ik enthousiast en toen Liesbeth, mijn steun en toeverlaat, het scheepje zag werd het een gedeeld enthousiasme, zij nam het financiële gedeelte op zich en ik het ambachtelijke.

Het *Seepaerdje* was gered.

Met de geweldige medewerking van de familie van Wingen en loonbedrijf op't Hof werden de schamele resten naar Baarland getransporteerd en op het wekje van Mevrouw Mol neergezet, dit alles geheel belangeloos. De restauratie kon beginnen. Eerst moesten we het casco stellen, wat niet eenvoudig was, tijdens de inspectie was ik al een keer spontaan door het vlak gezakt en stond met beide benen in de Zeeuwse klei.

De restauratie

Daar stond ze dan zo, goed als mogelijk gesteld in het open veld. Wat aan het casco opviel was de verscheidenheid aan maten van het hout en ook dat ze niet echt symmetrisch was gebouwd.

Duidelijk een oorlogskindje, men moest roeien met de riemen die men had, dat gold ook voor de materialen, het was allemaal wat schrielijk.

Wat bijzonder is dat in het bestek vermeldt stond dat het scheepje geheel in eiken gebouwd zou zijn terwijl al eerder beschreven werd dat het vlak in olmenhout uitgevoerd was! Dit werd trouwens wel vaker gedaan in verband met de kosten.

Ik heb besloten alles in eiken uit te voeren, dus ook het vlak, dit in verband met de duurzaamheid want olmen is niet geschikt in zoet water.

De tweede keus die we moesten maken; wordt het een jacht of een open hoogaars. We besloten het laatste want zo was

Het oude achterschip...

nu iets ruimer opgezet.

ze toch op stapel gezet en daar kwam nog bij dat dit type geheel uit de Zeeuwse delta verdwenen was.

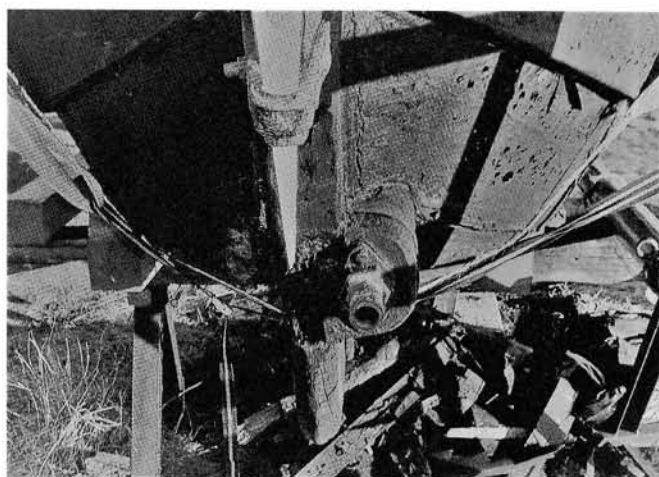
Enige tijd later lag er een nieuw vlak onder wat niet de kenmerken had van de bouw van Meerman; het Arnemuische model stond erom bekend dat het vlak flink doorzaalde, tot wel 6 duim; er kwam dus wat meer ronding in de lengte. Verder werden er de nodige liggers vernieuwd wat een hele verbetering was ten opzichte van de oude melange van turf-molm en pek.

De volgende stap was het stellen van de stevens en het plaatsen van de spanten van de mastbank. Dit zijn de belangrijkste maten in de traditionele houtbouw. Nu werd het tijd om op de cruciale plekken inhouten te plaatsen, o.a. de spanten voor de achterdogt. Daarna volgde het branden en bevestigen van de onderboorden (kimgangen). Bij het plaatsen van deze laatste kon men meteen zien waar het soldatengat (onderaan bij de voorstevens) toe dient; er is niet zo'n heel kromme eikenstam voor de huidgangen nodig.

Een probleem in het achterschip was dat de gangen (boorden) door de tijd heen waren vernieuwd en dat er met te kort hout was gewerkt met het gevolg dat het achterschip erg spits toeliep. Ik heb daar een kleine verandering in aangebracht zodat het iets voller loopt maar ook niet te veel omdat anders kenmerkende eigenschappen verloren zouden gaan. De foto uit 1941 diende hierbij als leidraad. Ook is er rondom weer een dolboom geplaatst. Deze was geheel verdwenen maar bij inspectie van de oude spanten was te zien dat zij er wel degelijk hadden gezeten.

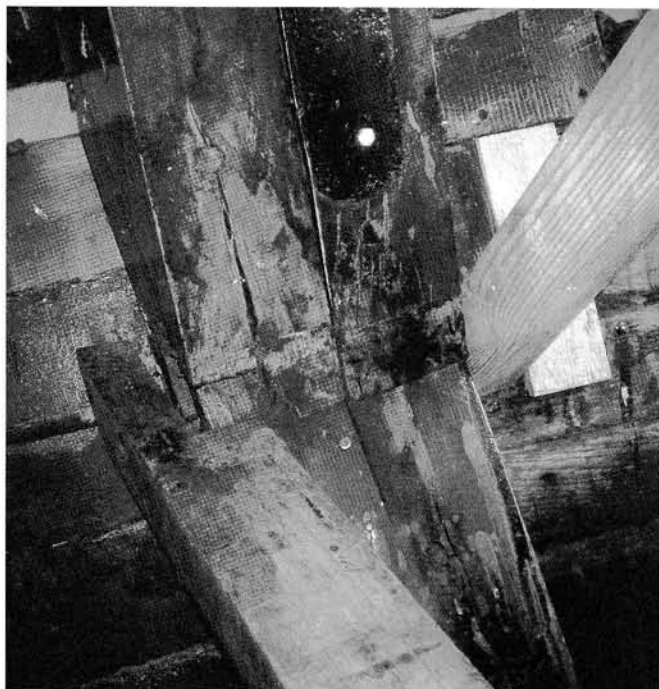
Werf Meerman

Ondertussen was er intensief contact met de stichting Historische Scheepswerf C.A. Meerman, er was de mogelijkheid om het scheepje daar in de bouwloods af te bouwen. Dit was een geweldig aanbod wat ik met beide handen aannam en het scheepje verhuisde naar Arnemuiden en staat nu precies op dezelfde plek waar het in de oorlog is gebouwd (1942).

Excentrische schroefas doorvoer.

Sporen van de achterdogt.

Het Seepaerdje in aanbouw in 1941.

Op de werf, zelfde plaats, 79 jaar later.

Zodoende rolde ik ook weer in mijn oude vak als werfbaas, door mijn kennis van de houtbouw werd ik ook de vraagbaak van de eigenaren die met restauratie en onderhoud van hun eigen schepen bezig waren. Het mes sneed aan twee kanten, ik had een unieke locatie ter beschikking en de werf werd een werkende werf. Geen stil museum maar een levend museum. Wij kregen daar ook hulp van enkele vrijwilligers, Siep, Paul, Henk en Philip en gezamenlijk gingen we verder met de restauratie.

Nadat het boeisel er omheen zat werd de lijn van het scheepje goed zichtbaar. De rechte lijn die er voorheen in had gezeten was verdwenen en er zat nu weer een lichte zeeg in het geheel.

Het werd tijd om aan de plaatsing van de motor te denken. In de tijd dat het scheepje werd gebouwd was er geen motor ingezet. Dat was te zien aan de later ingebouwde motor die naast de achtersteven was geplaatst, uit het midden, dus niet echt optimaal.

Ons idee was om de motor uit het zicht in te bouwen en daar werd een mooie oplossing voor gevonden. In het achterschip waren de twee zware spanten met de achterdocht immers een aanwijzing dat het scheepje was opgezet als open hoogaars. Bij deze constructie hoort achter een kotje, een prachtige ruimte om de motor in te bouwen. Hierbij kwam de hulp van Adri Verras goed van pas, hij bood mij aan om bij de inbouw te helpen.

Roer, zwaarden werden gemaakt en wij zijn nu in oktober en werken aan de afronding van dit project. De rondhouten moeten nog gemaakt worden en divers beslag maar we hopen volgend jaar de tewaterlating te kunnen vieren.

Hoe nu verder

Ons *Seepaerdje* gaat niet de normale verkoop in, het is immers Zeeuws erfgoed en er is met veel liefde door diverse mensen belangeloos aan gewerkt.

Wij zijn tevreden als wij de gemaakte materiaalkosten eruit hebben, maar dat houdt ook in dat wij zeker moeten weten dat de toekomst van dit unieke scheepje zeker gesteld is.

Een mogelijkheid die speelt is om er een vereniging van te maken met een aantal eigenaren die zich inkopen.

Met een jaarlijkse kleine bijdrage kan dan in het onderhoud worden voorzien.

Al met al een bijzonder project met een mooi eindresultaat. Ik hoop dat het *Seepaerdje*, het laatste open hoogaarsje, nog vele jaren te zien zal zijn in onze regio.